

O'lsa o'zi o'lar so'zi o'lmaydi
Hamisha barhayot nasil shoirlar
Haqiqiy shoirning qabri bo'lmaydi
Yurakka ko'milar asil shoirlar
Muhammad Yusuf

YURAKKA KO'MILAR ASIL SHOIRLAR

Nabiyeva Malika

O'zDSMI "Madaniyat va san'at muassasalarini
tashkil etish hamda boshqarish" ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada shoir Muhammad Yusuf ijodining xalqqa ta'siri, jamiyatimizda she'rlarining sevib o'qilishi va kuylanishi, insonga ma'naviy ozuqa bo'lishi haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: vatanparvarlik, mehr-muhabbat, sadoqat, do'stlik, ohang, kuy, asil shoir, his-tuyg'ular.

Abstract: This article discusses the influence of the work of the poet Muhammad Yusuf on the people, the love and singing of his poems in our society, and their spiritual nourishment for man.

Keywords: patriotism, love, loyalty, friendship, melody, melody, noble poet, feelings.

O'zbek adabiyotining yetuk namoyondasi Muhammad Yusuf o'z sherlari orqali ,xalq mehriga ,etiboriga sazovor bo'lgan .U o'zining samimiy dilkash ,vatanparvarlik va insoniy tuyg'ularni sher ohangiga solib kitobxonlar o'rtasida ajoyib qiziqish uyg'otgan.Adabiyot shariyat insonning ruhiy olamini ichki dunyosini so'z vositasida ochib beradigan va ruhlantirishga qanoatlantirishga qodir bir buyuk san'at hisolanadi.Shu san'ati o'z sherlarida ,dostonlarida mahorat bilan qo'llagan shoir Muhammad Yusuf ijodida metofora,epitet,tasheh kabi badiiy vositalardan mohirona foydalangan.U asarlarida an'anaviy aruz vazni bilan bir qatorda erkin uslubdan ham foydalangan .sherlarida kishini hayajonga soladigan ohangdor va qisqa o'qilishi yengil bo'lishi bilan bir qatorda xotiramizda yodda qoladigan so'zlar ipga tizilgandek tuzilgan.

Shoir Muhammad Yusuf 1954-yil 26-aprelda Andijon viloyatining Marhamat tumanida tug'ilgan. Toshkent davlat universitetining filologiya fakultetini

tamomlagan. Muhammad Yusuf o'zining sermahsul ijodi davomida xalqparvar, vatanparvar va samimiy she'rlari bilan tanilgan. 2001-yilda vafot etgan bo'lsa-da, uning ijodi hanuzgacha o'zbek xalqi orasida katta hurmat bilan tilga olinadi.

Muhammad Yusufning ilmiy-ijodi. Muhammad Yusufning ijodi o'zbek milliy ruhiyatini, xalqning orzu-umidlarini va hayotga bo'lgan qarashlarini aks ettirishi bilan ajralib turadi. Uning she'riyati quyidagi asosiy xususiyatlari bilan e'tiborga loyiq: Vatanparvarlik mavzusi – Muhammad Yusuf o'z she'rlarida Vatanni ulug'lash, uning taqdiri, kelajagi va xalq farovonligi haqida ko'p yozgan.

“Vatanim”, “O'zbekiston” kabi she'rlari xalq orasida juda mashhur. Xalqona ruh va soddalik – Uning she'riyati murakkab obraz va ramzlardan ko'ra, oddiy xalq tushunadigan sodda va ravon tilda yozilgan. U xalqona ohang va shakllardan foydalangan holda o'z asarlarini yaratgan.

Muhabbat va insoniylik – Muhammad Yusufning she'rlari insoniy tuyg'ular – muhabbat, sadoqat, do'stlik va mehr bilan sug'orilgan. U inson qalbini ochib beruvchi samimiy satrlar yozgan.

Folklor va xalq ijodiyoti ta'siri – Shoir o'z asarlarida xalq maqollari, iboralaridan keng foydalangan. Bu esa uning she'riyatiga milliy ruh bag'ishlagan. Muhammad Yusufning ijodi nafaqat badiiy qiymatga, balki ilmiy-adabiy ahamiyatga ham ega. Uning asarlari adabiyotshunoslar tomonidan chuqur o'rganilib, o'zbek she'riyatida yangi yo'nalishlar yaratishda muhim rol o'ynagan. Bugungi kunda ham uning she'rlari qo'shiqlarga aylanib, keng ommaga tarqalmoqda. Muhammad Yusuf o'zbek milliy adabiyotiga katta hissa qo'shgan ijodkorlardan biri bo'lib, uning asarlari kelajak avlodlar uchun muhim adabiy meros bo'lib qolmoqda. Muhammad Yusuf ijodida milliy qadriyatlar ona vatan muhabbat, ona tili va insoniy tuyg'ular xalq qalbiga yaqin bo'lib jamiyatning turli qatlamlariga tez tarqalgan.

Qadim yurtga qaytsin qadim navolarim

Qumlar bosi qurimasin daryolarim

Alisherga alla aytgan mo'molarim,

Ruhini shod etay desang xalq bo'l elim.

Asil shoir kim? Shoirlikning faqat so'z o'yinidan iborat emasligi, balki jamiyatga, xalqqa ta'sir qiluvchi kuch sifatida qarab, o'z davrining yuragi, xalqining dardini ifodalovchi shaxs bo'lib ijodi avlodlar uchun ma'naviy meros bo'lib qolishiga xizmat qilgan shoirdir. Asil shoir xalqqa yaqin bo'lishi, uning dard-u quvonchlarini ifodalashi adolat, haqiqat, vatanparvarlik, muhabbat kabi mavzularga murojaat qilishida ham yaqqol namoyon bo'ladi. Uning sherlaridan yod olarkanman hayotning go'zalligi qiyinchiliklarni kurashib yengish har bir damni qadriga yetish haqida fikr va mulohazalar qilaman. sherlarda samimiy hissiyotlar insonni qalbidan chiqishi bilan

his tuyg'ularni ochiqcha ifodlashga xizmat qiladi. Muhammad Yusufning she'rlari xalqona ohang, samimiy tuyg'ular va milliy ruh bilan sug'orilgan. Masalan "Vatanim" she'rini olaylik, chunki bu she'rda shoirning vatanparvarlik tuyg'ulari, samimiy hissiyotlari va poetik mahorati yorqin aks etgan.

Vatanim, seni kuylayman, seni kuylayman,

Ko'ksim to'la ohang bilan, to'la kuy bilan.

Sen tug'ilgan kunni men ham tug'ilgan kun deb,

Shu yurak, shu jonu dil bilan, yurak, jonu dil bilan.

Ushbu she'rning markaziy mavzusi – Vatanga muhabbat. Shoir ona yurtini jondildan kuylaydi, uni hayotining ma'nosi sifatida ko'radi. Bu satrlarda faqat hissiyot emas, balki insonning milliy o'zligini anglash, uning yurakka yaqinligi ham aks etgan.

She'rning asosiy g'oyasi yurtga sadoqat, vatanparvarlik va inson qalbidagi sof tuyg'ularni madh etish bilan bog'liq. Shoir Vatanni shunchaki geografik hudud sifatida emas, balki o'z taqdiri va borlig'i bilan bog'liq muqaddas diyor sifatida tasvirlaydi.

Muhammad Yusufning bu she'rda bir nechta muhim badiiy vositalar ishlatilgan. Talaffuz va tovush ohangining qudrati, she'rni o'qiganda so'zlarning musiqiy ohang bilan kelishi, alliteratsiya va assonansdan foydalanilgani seziladi. Masalan, "Ko'ksim to'la ohang bilan, to'la kuy bilan" – bu misralarda "o" va "a" tovushlari takrorlanib, hissiy kuchayish hosil qilgan.

Tazod (antiteza): "Sen tug'ilgan kunni men ham tug'ilgan kun deb" – bu yerda Vatan va shoir hayoti bir-biriga qiyoslanadi, shaxsiy taqdir va millat taqdiri o'zaro bog'lanadi.

Tashbih va metaforalar: "Ko'ksim to'la ohang bilan, to'la kuy bilan" – shoir o'z yuragining Vatan uchun ohang va kuyga to'la ekanligini ta'kidlab, ichki his-tuyg'ularni musiqaga qiyoslaydi. Bu san'at va vatanparvarlik o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rsatadi.

Muhammad Yusufning she'ri shunchaki vatanparvarlikka da'vat emas, balki ichki kechinmalar, insoniy g'urur va mehr-muhabbatni aks ettiruvchi chinakam samimiy satrlar. U har bir o'zbekning yuragiga yaqin, chunki oddiy xalq tushunadigan tilda yozilgan va xalqning o'z dardi, tuyg'ularini aks ettirgan.

"Vatanim" she'ri Muhammad Yusuf ijodining yorqin namunalaridan biri bo'lib, uning xalqona tili, samimiyati va milliy g'urur tuyg'ulari bilan ajralib turadi. Shoir o'z yuragining Vatan bilan uyg'unligini shunchalik kuchli ifoda etadiki, har bir satr yurakka chuqur singadi. Uning she'riyati zamonlar o'tishi bilan yanada qadrlil bo'lib borayotgani bejiz emas – u millatning his-tuyg'ularini so'z bilan kuylagan shoirdir.

"Muhammad Yusuf o'zbek xalqining yuragidan joy olgan shoir. Uning she'rlari hech qachon eskirmaydi, aksincha, vaqt o'tgan sayin yanada qadrlanadi."- Shavkat Mirziyoyev (O'zbekiston Respublikasi Prezidenti "Muhammad Yusuf she'riyati

bizning xalqimizning yuragida jaranglaydigan samimiy va ta'sirchan satrlardir. Uning so'zlari odamni o'ylantiradi, ruhlantiradi." – Abdulla Oripov (O'zbekiston xalq shoiri): "Uning she'rlari xalqona, oddiy va yurakka yaqin. Shu bois ham Muhammad Yusuf she'riyati odamlarning tilidan tushmaydi." – O'tkir Hoshimov (Yozuvchi)): "Muhammad Yusuf bizning adabiyotimizda o'ziga xos iz qoldirgan, xalq bilan yashagan, xalq tilida gapirgan shoir edi. –Erkin Vohidov O'zbekiston xalq shoiri. Ushbu fikrlar Muhammad Yusufning o'zbek adabiyotidagi o'rnini va uning ijodining ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi. Asil shoir – yurakdan so'zlaydigan va yuraklarga muhrlanadigan inson. U so'zlari bilan nafaqat o'z davrini, balki kelajak avlodlarning ham tuyg'ularini uyg'ota oladi. Shoirning jismoniy umri tugashi mumkin, ammo uning she'rlari hech qachon o'lmaydi, aksincha, qalblarda yashaydi, ruhimizni boqiy nurlari bilan yoritadi. She'riyat – bu faqat satrlar yig'indisi emas, balki xalqning o'tmishi, buguni va kelajagini o'zida mujassam etgan muqaddas ovozdir. Asil shoir esa bu ovozni yurak yurakka yetkazuvchi elchidir. Uning so'zlari umrboqiy, izlari abadiy, yuraklarga ko'milgan muhabbati esa hech qachon unutilmaydi. Demak, haqiqiy shoirlar vaqt va makon chegaralaridan yuksalib, inson ruhiga singib ketgan she'rlari bilan yashaydi. Chunki ular na qog'ozga, na kitoblarga, balki inson qalbiga bitiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tafakkur .net 2025.
2. Ziyo.uz.
3. Muhammad Yusuf Saylanma "Sharq" nashriyoti matbaa aksadorlik kompaniyasi Toshkent – 2019. 5-9 bet.
4. Muhammad Yusuf saboqlari / to'plovchi va hammuallif Sh. Qurbon. – Toshkent: O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2012.
5. Yusuf M. Saylanma. - Toshkent: Sharq, 2005. - B. 275. 5. Yusuf M. Saylanma. – Toshkent: Sharq, 2005. - B. 273.
6. Internet ma'lumotlari.
7. Arboblar.uz.

